

पाच महिन्यांत हळदीची ८० हजार टन निर्यात

निर्यातीची गती वाढल्याने दरातही झाली वाढ

अभिजित डाके : अॅग्रोवन वृत्तसेवा

सांगली : देशातून चालू आर्थिक वर्षातील पहिल्या पाच महिन्यांत हळदीची ८० हजार १५७ टन निर्यात झाली. जुलै ते ऑगस्ट दरम्यान निर्यात मंदावल्याने दरही कमी झाले होते. मात्र, गेल्या महिन्यापासून हळद निर्यातीस गती मिळाल्याने दरात वाढ झाली आहे. यंदाही निर्यातीत वाढ हाईल, असा अंदाज हळद उद्योगातील जाणकारांनी व्यक्त केला आहे.

जागतिक पातळीवर भारत हळद उत्पादन आणि निर्यातीत अग्रेसर आहे. भारतातून बांगलादेश, युईए, अमेरिका, मलेशिया, जर्मनी, स्पेन, नेदरलँड, मोरोक्को, सौदी अरेबिया, जपान, ब्राझील यांसह

४० हून अधिक देशांना हळदीची निर्यात होते. गेल्या आर्थिक वर्षात १ लाख ७६ हजार ३२५ टन इतकी निर्यात झाली. २०२३-२४ मध्ये १ लाख ६२ हजार ०१९ टन निर्यात झाली होती. पान ४ वर »

मागणीत वाढ

गेल्या पंधरा ते वीस दिवसांपूर्वी निर्यात होणाऱ्या हळदीचे दर वाणानुसार प्रति किलोस १२० ते १४० रुपये असे होते. जगभरातील बाजारपेठेत हळदीची मागणी वाढली आहे. त्यामुळे दरात प्रति किलोस वीस रुपयांची वाढ झाली आहे. निर्यात होणाऱ्या हळदीला वाणानुसार प्रति किलोस १४० ते १६० रुपये असा दर मिळत असल्याचे निर्यातदारांनी सांगितले.

हळद निर्यात दृष्टिक्षेप (टन)	१,७०,०८५	१,६२,०१९	१,७६,३२५
	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५

पाच महिन्यांत हळदीची ८० हजार टन निर्यात

» पान १ वरून

दोन वर्षांच्या तुलनेत १४ हजार ३०६ टन निर्यातीत वाढ झाली आहे. बांगलादेशात सर्वाधिक हळदीची निर्यात होते. गत वर्षी म्हणजे २०२४-२५ मध्ये बांगलादेशात ३४ हजार ०७३ टन निर्यात झाली होती. २०२३-२४ मध्ये बांगलादेशात ३७ हजार ५७७ टन निर्यात झाली. २३-२४ च्या तुलनेत २४-२५ मध्ये ३ हजार ५०४ टनांनी हळद निर्यात घटली असली तरी बांगलादेश हळदीचा मोठा आयातदार आहे. यंदा पावसामुळे हळदीला फटका बसला आहे. परंतु किती टक्के नुकसान झाले आहे, याचा अंदाज हळदपिकाची काढणी सुरू

झाल्यानंतर समोर येईल, असे हळद उद्योगातील जाणकारांनी सांगितले आहे.

युरोपियन देशात ३६४ टन निर्यात कमी

जर्मनी, नेदरलँड, स्पेन, फ्रान्स, रशिया, पोलंड, इटली या देशात २०२३-२४ मध्ये १९ हजार ०२१ टन हळद निर्यात झाली होती. २०२४-२५ मध्ये १८ हजार ६७५ टन हळद निर्यात झाली आहे. २३-२४ च्या तुलनेत २४-२५ मध्ये ३६४ टनांनी निर्यात कमी झाली असल्याचा मसाला बोर्डाच्या माहितीवरून दिसून येते.

अग्रोवन सकाळ

शनिवार, २२ नोव्हेंबर २०२५

शेतकरी कंपनी

नांदेडचे हळकुंड, केळी पोचली आखातात

शितलादेवी कंपनीची आश्वासक वाटचाल

कृष्णा जोमेगावकर

नांदेड जिल्हा केळी व हळदीसाठी प्रसिद्ध आहे. याच दोन शेतमालांचे महत्त्व लक्षात घेऊन बारड येथे शितलादेवी अॅग्रो प्रोड्यूसर कंपनीची उभारणी झाली. जिल्ह्यातील केळी व हळद उत्पादकांचे संघटन त्यातून केले. देशांतर्गत भेडसावणाऱ्या दरांची समस्या लक्षात घेऊन त्यांना निर्यातक्षम दर मिळतील असा विचार केला. त्यातून केळी व हळकुंडांची आखाती देशांत निर्यात सुरू केली. मागील दोन वर्षात आठ कोटींच्या उलाढालीपर्यंतचा यशस्वी पल्ला कंपनीने गाठला आहे.

नांदेड जिल्हा केळी व हळदीसाठी प्रसिद्ध आहे. जिल्ह्यातील मुख्यदर, अर्घार, नांदेड व भोकर तालुक्यांत मिळून १८ ते २० हजार हेक्टर क्षेत्र केळी लागवडीखाली आहे. तरीही या भागात 'कोल्ड स्टोअरेज' साखळा पायाभूत सुविधा नाहीत. दर घसरल्यास प्रक्रिया करणारा एकही उद्योग नाही. मोठ्या शहरातील व्यापारी या ठिकाणी येण्यास उत्सुक नसतात. त्यामुळे केळी खरेदी करणाऱ्या व्यापारी मध्यस्थ्यांच्या हातातच खरेदी व दरांच्या दोऱ्या असतात. अनेकवेळा फसवणुकीचेही धोके असतात.

नीलेश देशमुख

असतात.

अशावेळी मुदखेड तालुक्यातील बारड येथील नीलेश देशमुख यांनी पुढाकार घेतला. ते केळी बागायतदार व नांदेड कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे संचालक आहेत. ते सांगतात, की २०११ च्या दरम्यान केळी खरेदीसाठी १३ टक्के एवढ्या मोठ्या प्रमाणात कमिशन घेतले जायचे. आम्ही शेतकऱ्यांचे संघटन करण्यास सुरुवात केली. ही प्रवा बंद

आखाती देशांच्या निकषानुसार हळकुंडांची गुणवत्ता जपली जाते.

झाली. शेतकऱ्यांना रास्त वा शास्वत दर मिळाला या हेतूनेच जानेवारी, २०२० मध्ये शितलादेवी अॅग्रो प्रोड्यूसर कंपनीची स्थापना झाली. अर्थात कंपनी स्थापन होण्यापूर्वी २०११ च्या दरम्यान ट्रेंडिंग कंपनीच्या माध्यमातून शेतकऱ्यांकडून केळी खरेदी केली जायची. देशांतर्गत बाजारात ती पाठविण्यात येत होती. सन २०११ ते २०१८ पर्यंत व्यापाराचा हा अनुभव

२५ ते ५० किलो पॅकिंगमध्ये हळकुंडांचे पॅकिंग करून ती आखातात निर्यात होतात.

देशमुख यांना कंपनीच्या कार्यासाठी उपयोगी पडला. त्यांनी कंपनीचे मुख्य उद्दिष्ट केळी व हळद (हळकुंड) निर्यात हे ठेवले. त्यादृष्टीने प्रयत्न सुरू केले.

कंपनी नेटवर्क, निर्यात प्रक्रिया

नांदेड जिल्ह्यातील सुमारे ५०७ शेतकरी कंपनीचे सभासद आहेत. दहा संचालक आहेत. सुमारे २०० ते ३०० हळद उत्पादकांकडून हळद तर कंपनी सदस्यांसह अन्य अशा सुमारे एक हजार शेतकऱ्यांकडून केळी खरेदी केली जाते. बाजारभावपेक्षा त्यास १० ते १५ टक्के दर अधिक देण्यात येतो. यामुळे शेतकऱ्यांसाठी हक्काची बाजारपेठ तयार झाली.

मागणी ओळखा, तसा पुरवठा करा

कंपनीचे अध्यक्ष देशमुख म्हणाले, की इराण, इराकह दुबईत आमची केळी पाठवली जातात. दुबई हे शेतमालाच्या दृष्टीने मोठे आंतरराष्ट्रीय हब आहे. त्यामुळे तेथे खरेदीदारांची संख्याही अधिक आहे. फसवणुकीचे धोकेही मोठे आहेत. तसे अनुभव आम्हाला आले. आपण एक गोष्ट लक्षात ठेवायला हवी ती शेतमाल कोणत्या गुणवत्तेचा ह्या त्याबाबत प्रत्येक देशाचे आपले निकष आहेत. आपल्याला ते माहीत हवेत. त्यादृष्टीने मालाचे उत्पादन व पाठवणूक करता यायला हवी. तरच त्याचे योग्य पॅकेट मिळू शकते. उदाहरण घ्यायचे तर तेरा किलो बॉक्समध्ये किती फण्या बसतात त्यावर त्याची गुणवत्ता मोजली जाते. यामध्ये खरेदीदारांकडून फोर-फाइव्ह-सिक्स अशा गुणवत्तेची मागणी केली जाते. त्यास ए ग्रेड संबोधले जाते. तर सेव्हन-एट या गुणवत्तेला सेकंड ग्रेड समजण्यात येते.

निर्यातीचा फायदाच

देशांतर्गत बाजारपेठेत केळीला किलोला १५ रुपये दर सुरू असेल तर निर्यातीत तो १७ रुपये म्हणजे किलोमागे दोन रुपये दर जास्तीचा मिळण्याची संधी असते. तेच हळदीबाबत. निर्यातीतून किंवाटल्ला पाचरो ते एकदहा रुपये दर अधिक मिळू शकतो. त्यादृष्टीनेच आम्ही निर्यात हेच उद्दिष्ट ठेवल्याचे देशमुख म्हणाले.

कंपनीतर्फे निर्यात होणाऱ्या केळीची गुणवत्ता.

- नीलेश देशमुख ८००७१ ४५५८८, अध्यक्ष, शितलादेवी कंपनी

टर्मिनल मार्केट झाल्यास सोलापूर कांद्याची जागतिक बाजारपेठ होईल : कृषितज्ज्ञ चव्हाण

शेतकऱ्यांच्या अडचणी शासन दरबारी मांडू रा. कृ. आयोगाचे अध्यक्ष पाशा पटेल यांची ग्वाही

। सोलापूर : प्रतिनिधी

सोलापूर कृषी उत्पन्न बाजार समितीमध्ये कांद्याचे मार्केट मोठे आहे. या ठिकाणी संपूर्ण देशातून कांदा विक्रीसाठी येतो, तर संपूर्ण जगात या ठिकाणाहून कांद्याची निर्यात होते. दरवर्षी १० हजार टन कांदा इतर देशात पाठविला जातो. त्यासाठी शासनाने पुढाकार घेऊन सोलापुरात टर्मिनल मार्केट सुरू केल्यास सोलापूर ही कांद्याची जागतिक बाजारपेठ होऊ शकेल, असा विश्वास कृषी तज्ज्ञ दीपक चव्हाण यांनी व्यक्त केला आहे. तर शेतकऱ्यांच्या आणि कांदा उत्पादक आणि व्यापारी यांच्या अनेक समस्या आपण शासन दरबारी मांडू, अशी ग्वाही राज्य कृषिमूल्य आयोगाचे अध्यक्ष पाशा पटेल यांनी दिली.

महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळाच्या वतीने राज्यातील कांदा पिकांचे धोरण ठरविण्यासाठी आणि त्यावर विविध उपाययोजना सुचविण्यासाठी समिती गठीत करण्यात आली आहे. या समितीची सोमवार, १७ नोव्हेंबर रोजी सोलापूरच्या बाजार समितीमध्ये बैठक पार पडली, यावेळी अनेक

शासनाने ठोस निर्णय घ्यावा; बा. स. सर्वतोपरी मदत करेल

टर्मिनल कांदा मार्केट सुरू करण्यासाठी जवळपास ५०० ते १००० एकर जमीन आवश्यक आहे. शासनाने यासाठी पुढाकार घेतल्यास बाजार समितीच्या वतीने आपण सर्वतोपरी मदत करू. यासाठी बाजार समिती कोणत्याही प्रकारचा विरोध करणार नाही. केवळ आश्वासने देऊन काही प्रकल्प गुंडाळण्याचा प्रयत्न होऊ नये. शेतकऱ्यांच्या हितासाठी शासनाने एक पाऊल पुढे टाकल्यास बाजार समिती दोन पाऊल पुढे येईल, असे बाजार समितीचे चेअरमन दिलीप माने यावेळी म्हणाले.

तज्ज्ञांनी आपली मते मांडली. यावेळी कृषी आयोगाचे अध्यक्ष पाशा पटेल, बाजार समितीचे चेअरमन दिलीप माने, केदार उंबरजे, नागप्पा बनसोडे, दीपक पवार, वैभव बरबडे यांच्यासह अनेक तज्ज्ञ मंडळी ऑनलाईन उपस्थित होते. यावेळी सोलापूर जिल्ह्यात कांदा उत्पादन मोठ्या प्रमाणावर आहे. तसेच या ठिकाणी विक्रीसाठी येणारा कांदाही मोठ्या प्रमाणावर आहे. मात्र बाजार

समिती आणि व्यापाऱ्यांकडे साठवण क्षमता नसल्याने आलेला कांदा, आहे त्या भावाने विकावा लागतो, त्यामुळे शेतकऱ्यांचे आर्थिक नुकसान होते. त्यासाठी जिल्ह्यातील शेतकरी, व्यापारी आणि बाजार समितीच्या वतीने कांदा साठवणुकीकडे अधिक लक्ष देण्याची गरज असल्याचे मत यावेळी तज्ज्ञांनी मांडले. तर दरवर्षी सोलापूर बाजार समितीमध्ये दररोज दीड ते दोन हजार ट्रक

कांदा आयात होतो आणि विविध राज्यात निर्यातही केला जातो. जर या ठिकाणी शासनाच्या वतीने लक्ष घालून या ठिकाणी टर्मिनल मार्केट सुरू केल्यास या ठिकाणी येणाऱ्या कांद्यावर प्रक्रिया करणे, वाहतुकीची व्यवस्था निर्माण करणे, स्टोअर क्षमता वाढविणे, पॅकिंग करणे तसेच त्यापासून काही उपपदार्थ तयार करण्याची व्यवस्था निर्माण केल्यास सोलापूर हे कांदा आणि कांद्याची जागतिक बाजारपेठ बनेल, असा विश्वास कृषी तज्ज्ञ दीपक चव्हाण, श्रीकांत कोळेकर यांनी व्यक्त केला आहे. शेतकऱ्यांना जास्तीत जास्त नफा मिळवून देण्यासाठी बाजार समिती, व्यापारी आणि शेतकरी यांच्या अडचणी आपण शासन दरबारी मांडून त्याची सोडवणूक करू, अशी ग्वाही पाशा पटेल यांनी यावेळी दिली. यावेळी संशोधक डॉ. राजीव काळे, सुहास काळे, कृषी सांख्यिकी विभागाचे पांढरे, एजाज बागवान, पणन मंडळाचे जगताप, रफिक वैरागकर, समीर बागवान, संभाजी भोसले, बसवराज अंबारे, मुस्ताक चौधरी, अशपाक तुळजापुरे आदी उपस्थित होते.

सोयाबीन खरेदीसाठी हेक्टरी मर्यादा जाहीर

राज्यात १५ नोव्हेंबरपासून हमीभावाने खरेदी सुरू

अॅग्रोवन वृत्तसेवा

परभणी : राज्यात सोयाबीनची हमीभावाने खरेदी करण्यासाठी जिल्हानिहाय हेक्टरी मर्यादा जाहीर केली आहे. हेक्टरी मर्यादित शेतकरी लागवड असेल त्या प्रमाणात सोयाबीन विकू शकतात. यंदा जळगाव, अहिल्यानगर, परभणी आणि नागपूर जिल्ह्यांतील खरेदीची मर्यादा कमी करण्यात आली आहे. तर इतर जिल्ह्यांमध्ये वाढविण्यात आली आहे.

राज्यात हमीभावाने सोयाबीन खरेदी १५ नोव्हेंबरपासून सुरू झाली आहे. राष्ट्रीय कृषी सहकारी पणन महासंघ (नाफेड) आणि राष्ट्रीय सहकारी ग्राहक महासंघ (एनसीसीएफ) हमीभावाने खरेदी करणार आहे. या दोन संस्थांसाठी पणन मंडळ, मार्केटिंग फेडरेशन आणि विदर्भ फेडरेशन या संस्था खरेदी करणार आहेत. हमीभावाने खरेदीसाठी हेक्टरी मर्यादा ठरविली जाते. कृषी विभागाने दिलेल्या उत्पादकतेच्या आधारे खरेदीची मर्यादा जाहीर करण्यात आली. कोल्हापूर जिल्ह्याची हेक्टरी मर्यादा सर्वाधिक २४.५० क्विंटल, तर सर्वात

जिल्हानिहाय खरेदीची मर्यादा (हेक्टरी/क्विंटलमध्ये)

जिल्हा	खरेदीची मर्यादा	नागपूर	७.५०
छत्रपती संभाजीनगर	११.७०	भंडारा	१०.७५
जालना	१५.००	चंद्रपूर	१५.००
परभणी	१३.३०	गडचिरोली	७.२१
हिंगोली	१४.००	नाशिक	१५.००
नांदेड	१३.५०	धुळे	१६.५०
लातूर	२०.१०	नंदुरबार	१२.४७
धाराशिव	१७.००	जळगाव	१७.००
बीड	१७.५०	अहिल्यानगर	१४.५०
बुलडाणा	१५.१०	पुणे	२३.५०
अकोला	१४.५०	सोलापूर	१५.००
अमरावती	१७.१०	सातारा	२२.००
यवतमाळ	१४.३०	सांगली	२३.३५
वर्धा	१५.५२	कोल्हापूर	२४.५०

कमी मर्यादा गडचिरोली जिल्ह्याची ७.२१ क्विंटल आहे. सरकारे जाहीर केलेल्या हेक्टरी मर्यादित शेतकऱ्यांकडून सोयाबीन खरेदी केली जाणार आहे. खरेदी करताना हेक्टरी खरेदीची मर्यादा आहे. पण जेवढ्या हेक्टरवर पिकाची पेरणी केली असेल आणि त्याची सातबारावर

नोंद असेल तेवढे हेक्टरी मर्यादिप्रमाणे खरेदी केले जाईल. उदा. जालना जिल्ह्यात खरेदीची मर्यादा १५ क्विंटल आहे आणि एखाद्या शेतकऱ्याने एका हेक्टरवर पेरणी केली असेल, तर त्या शेतकऱ्याचे १५ क्विंटल सोयाबीन खरेदी केले जाईल.

केंद्राचे 'निर्यात मिशन'ला बळ वीस हजार कोटी रुपयांच्या पतहमी योजनेलाही मंजूरी

मंत्रिमंडळ बैठक

■ सकाळ न्यूज नेटवर्क

नवी दिल्ली, ता. १२
: अमेरिकेच्या व्यापार
शुल्कामुळे येणाऱ्या
अडचणींच्या पार्श्वभूमीवर
केंद्र सरकारने आता
निर्यातवृद्धीवर लक्ष केंद्रित
केले आहे. याअंतर्गत आज
केंद्रीय मंत्रिमंडळाने २५
हजार ०६० कोटी रुपयांच्या
'निर्यात प्रोत्साहन मिशन'
या विशेष मोहिमेला,
त्याचप्रमाणे निर्यातदारांसाठी
२० हजार कोटी रुपयांच्या
पतहमी योजनेला (क्रेडिट
गॅरंटी स्कीम) मंजूरी दिली.
यासोबतच देशातील
दुर्मीळ खनिजांचे उत्पादन
वाढविण्यासाठी कायदा
दुरुस्तीवरही शिक्कामोर्तब
करण्यात आले आहे.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या
अध्यक्षतेखाली झालेल्या मंत्रिमंडळ
बैठकीनंतर माहिती व प्रसारणमंत्री
अश्विनी वैष्णव यांनी या निर्णयांची
माहिती दिली. मंत्री वैष्णव यांनी
सांगितले की, "निर्यात प्रोत्साहन
योजनेच्या 'निर्यात प्रोत्साहन' आणि

'निर्यात प्रोत्साहन'मध्ये
काय?

सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम
उद्योग क्षेत्रातील निर्यातदारांना
परवडणाऱ्या व्यापार वित्तीय
सुविधांशी संपर्क सुलभ करण्यावर
भर दिला जाईल. व्याजावर
अनुदान दिले जाईल, ई-कॉमर्स
निर्यातदारांसाठी 'कर्जवृद्धी
साहाय्य' उपाययोजना आखल्या
जातील.

'निर्यात दिशा' मध्ये काय?

व्यापार शुल्काऐवजी अन्य प्रकारचे अडथळे असलेल्या देशांमधील निर्यातीवर भर देण्यात येईल.
निर्यातदारांचा बाजारपेठेतील सुलभ संपर्क, व्यापार मेळ्यांमध्ये सहभाग, निर्यातीसाठी वैश्विक दर्जाची
साठवण गृहे उभारणे, उत्पादनांचा वाहतूक खर्च नियंत्रणात राखण्यासाठी मालवाहतूक सुलभ करणे,
उत्पादनांचे ब्रँडिंग आणि पॅकेजिंग याकडे लक्ष देणे, तसेच सूक्ष्म, लघु, मध्यम उद्योगांतील निर्यातदारांना
बाजारातील स्थितीबद्दलची अद्ययावत माहिती देणे.

'निर्यात दिशा' या दोन उपयोजना
असून त्यावर वाणिज्य मंत्रालयातर्फे
नियमितपणे लक्ष देण्यात येईल.
'निर्यात प्रोत्साहन'साठी १० हजार
४०१ कोटी रुपये आणि 'निर्यात
दिशा'साठी १४ हजार ६५९ कोटी रुपये
दिले जातील.

विना जामीन कर्ज मिळणार

निर्यातदारांसाठी पतहमी
योजनेमध्ये (क्रेडिट गॅरंटी स्कीम)
पात्र निर्यातदारांना २० हजार कोटी
रुपयांपर्यंतचे विना जामीन कर्ज
देण्याची तरतूद असून सूक्ष्म, लघु,
मध्यम उद्योग क्षेत्रातील आणि अन्य
क्षेत्रातील निर्यातदारांना या योजनेचा

लाभ घेता येईल. भारतीय निर्यातदारांना
जागतिक बाजारपेठेतील स्पर्धेसाठी
सक्षम बनविण्याच्या हेतूने ही योजना
राबविण्यात येणार आहे. 'नॅशनल
क्रेडिट गॅरंटी ट्रस्टी कंपनी लिमिटेड'
तर्फे १०० टक्के पतहमी दिली जाईल.
३१ मार्च २०२६ पासून या योजनेची
अंमलबजावणी सुरू होईल.

दुर्मीळ खनिजांसाठी रॉयल्टीत सुधारणा

मंत्री अश्विनी वैष्णव
यांनी सांगितले की, "ग्रॅफाइट,
झिर्कोनिअम, रुबिडिअम, सेसिअम
या दुर्मीळ खनिजांच्या उत्पादनावरील
रॉयल्टीमध्ये सुधारणा करण्यास

मंत्रिमंडळाने आज मंजूरी दिली. यामुळे
ही खनिजे असलेल्या खाणींच्या
लिलावांना प्रोत्साहन मिळणार असून
उत्खननात वाढ होईल. ग्रॅफाइटचा
वापर इलेक्ट्रिक वाहनांच्या बॅटरीमध्ये
ॲनोड मटेरिअल म्हणून केला जातो.
झिरोनिअम खनिजाचा उपयोग
अणुऊर्जा, अवकाश, वैद्यकीय
क्षेत्रात होतो. सेसिअम हे खनिज
आण्विक घड्याळे, जीपीएस तंत्रज्ञान,
कर्करोग उपचार, वैद्यकीय उपकरणे
यांच्या निर्मितीसाठी वापरल्या
जाते. रुबिडिअमचा वापर फायबर
ऑप्टिक्स, दूरसंचार प्रणाली आणि
नाइट व्हीजन उपकरणे यांच्या
उत्पादनासाठी होतो."